

Lasten ja nuorten palveluiden tilannekuva – Siun soten perusterveydenhuolto

Lapsi- ja perheasiainneuvosto 30.8.23

Perusterveydenhuollon palvelut

Terveysasemat

- PTH -Sairaanhoito
- Neuvola- ja koululääkäripalvelut tulevat terveysasemilta

Suun terveydenhuolto

Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

- Terveydenhoitajatyö neuvoloihin ja koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon
- Lapsiperheiden yhteisasiakasohjaus – uusi palvelu
- Maakunnallinen konsultaatiopuhelin ammattilaisille avautuu 4.9.23

Mielenterveys- ja päihdepalvelut (Miepä)

- Päihdepalvelut kaiken ikäisille
- Alaikäisiltä puuttuu sairaanhoidollinen mielenterveyspalvelu perusterveydenhuollosta

Lasten kuntoutus – terapia- ja asiantuntijapalveluissa

- Toimintaterapia, puheterapia, fysioterapia, osa alle kouluikäisten psykologeista
- Lasten kuntoutuksen monialainen työryhmä – uutta toimintaa
- Kuntoutusohjauksen pilotointi (Tulsote-hanke 10/2023 saakka)
- Perustason neuropsykologisen kuntoutuksen prosessivastuu + ostopalvelut

Kuulumisia neuvolatoiminnan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kentältä 1/2

- Neuvolasuunnitelma valmistui ja on saavutettavuustarkastuksen jälkeen löydettävissä Siun soten verkkosivuilta – kiitos panoksestanne!
- Elintapaohjaus osana neuvolatyötä, nostona raskausdiabeteksen seuranta raskausaikana ja synnytyksen jälkeen, GDM-terveydenhoitajat
- Perhevalmennuksen kehittämisessä tuleva yhteistyö Karelia AMK:n kanssa 😊
- Yhteistyö Perpe-keskuksen kanssa – kiitos Noora <3, mm. nepsykioskit
- Ehkäisevän päihdetyön palveluketjun päivittäminen, [tilannekuva](#)
- Neuvolan imetyspolivastaanotot

Kuulumisia neuvolatoiminnan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kentältä 2/2

- Voimaperheet – digiohjaus perheiden tukena / tutkimusyhteistyö Turun yliopiston kanssa: Yhdessä vahvaksi: Raskauden aikaisen masennuksen hoito, Ole läsnä lapsellesi: myönteisen vanhemmuuden ohjelma 3-vuotiaiden lasten perheille, Voimaperheet – huomaa hyvä lapsessasi: Leikki-ikäisten lasten käytösongelmien hoito, 4-vuotiaille seulonnan perusteella – 70 hoito-ohjelmaa/vuosi myönnettävissä
- Cool kids – menetelmää pilotoidaan ala- ja yläkouluikäisien ikäryhmissä, koulutusvaihe alkamassa (lisätietoa [tästä](#))
- IPC – työmenetelmänä edelleen jalkautus- ja levitysvaiheessa
- Opiskeluterveydenhuollon aktiivista kehittämistä, Elämä edessä – mallin pohjoiskarjalainen versio monialaisesti toteutettuna tavoitteena
- Maksuton ehkäisy hankkeen avulla 31.12.2023 saakka, jatkot? Smartboxit käyttöön.
- HYKE Hyvinvointia ja kestäviä palveluja Pohjois-Karjalaan – 13-17 – vuotiaiden nuorten mielenterveyspalvelujen yhteiskehittämistä, monikanavaiset mahdollisuudet
- Lapsiperheiden yhteisasiakasohjaus

Päihteiden käyttö

Kouluterveyskysely, muutokset 2019-2021

- %-luku vuoden 2021 tulos
- tilanne pysynyt ennallaan
 - vähentynyt
 - lisääntynyt

	8.-9. luokka		Lukio 1.-2. vuosi		Ammatillinen oppilaitos 1.-2. vuosi	
	pojat	tytöt	pojat	tytöt	pojat	tytöt
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista.	8 % 	5 % 	7 % 	5 % 	21 % 	13 %
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.	9 % 	8 % 	12 % 	14 % 	30 % 	19 %
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta.	12 % 	6 % 	6 % 	5 % 	32 % 	19 %
Nuuskaa päivittäin.	6 % 	2 % 	3 % 	2 % 	13 % 	3 %
Pelaa rahapelejä viikottain.	7 % 	1 % 	6 % 	1 % 	9 % 	1 %
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa.	4 % 	4 % 	7 % 	5 % 	5 % 	9 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran.	7 % 	6 % 	10 % 	9 % 	11 % 	14 %

Taulukko 4. Yläkoululaisten ja toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevien tuloksia kouluterveyskyselystä.

Päihteiden käyttö kasvuympäristössä

Pohjois-Karjala

Vauvaperheet 2020
4-vuotiaiden lasten perheet 2018

	Vauvaperheet		4-vuotiaiden lasten perheet
	Synnyttänyt vanhempi	Toinen vanhempi	
Vanhempi käyttää tupakkatuotetta tai sähkösavuketta päivittäin.	3 %	18 %	11 %
Vanhempi käyttänyt alkoholia humalahuokuisesti vähintään kerran kuukaudessa.	2 %	17 %	11 %

Taulukko 2. Päihteiden käyttö pienten lasten kasvuympäristössä

Kouluterveyskysely, muutokset 2019-2021

- %-luku vuoden 2021 tulos
- tilanne pysynyt ennallaan
 - vähentynyt
 - lisääntynyt

	4.-5. luokka	
	pojat	tytöt
Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa.	1 % 	2 %
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran.	5 % 	3 %

Taulukko 3. Neljännen ja viidennen luokan oppilaiden tuloksia kouluterveyskyselystä.

Lasten ylipainon esiintyvyys (THL 2021)

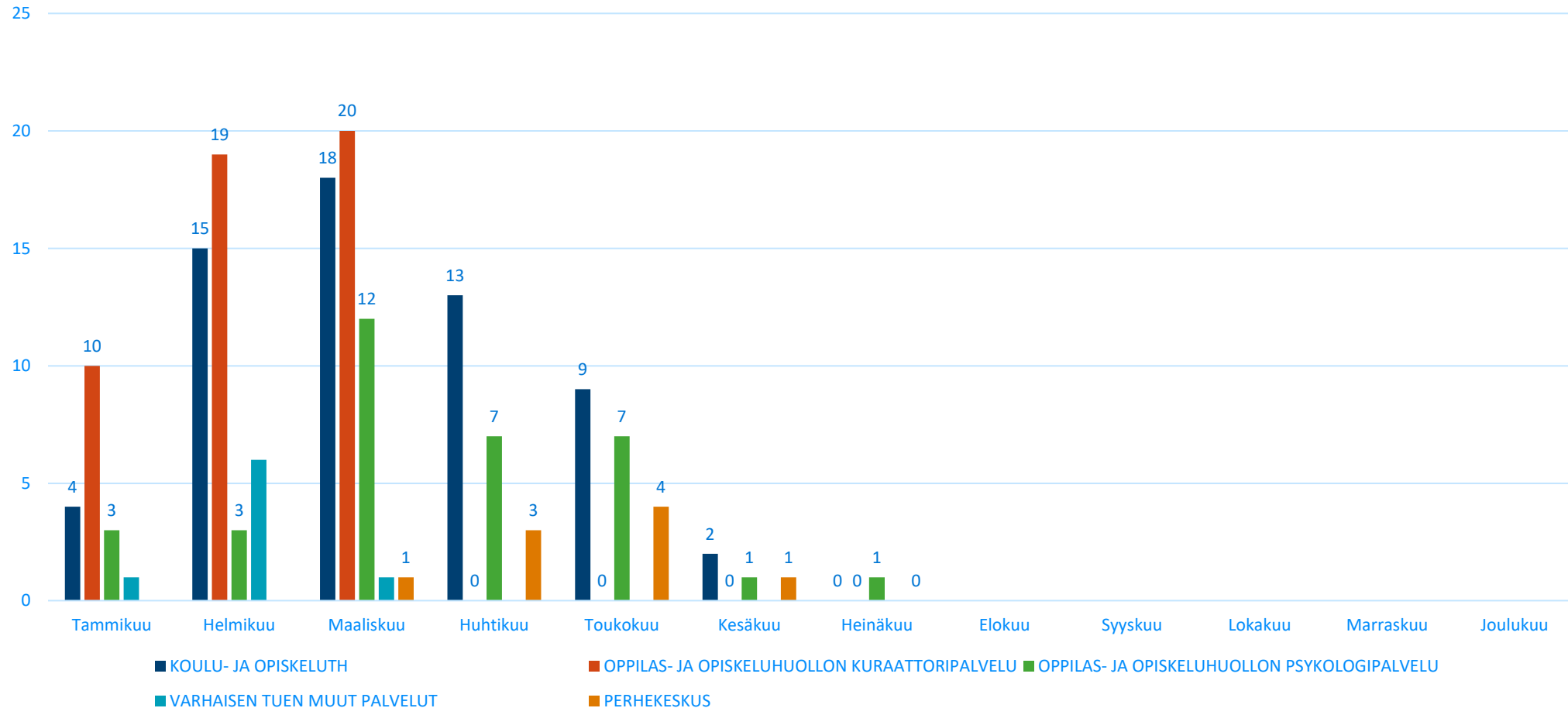
Pojat 2-6 v.

- Nurmes 20,6 %
- Lieksa 31,1 %
- Juuka 40 %
- Liperi 25,4 %
- Outokumpu 22,5 %
- Heinävesi 41,9 %
- Polvijärvi 25,8 %
- Kontiolahti 21,4 %
- Joensuu 24,8 %
- Ilomantsi 27,7%
- Tohmajärvi 30,3 %
- Rääkkylä 35,3 %
- Kitee 32,1 %

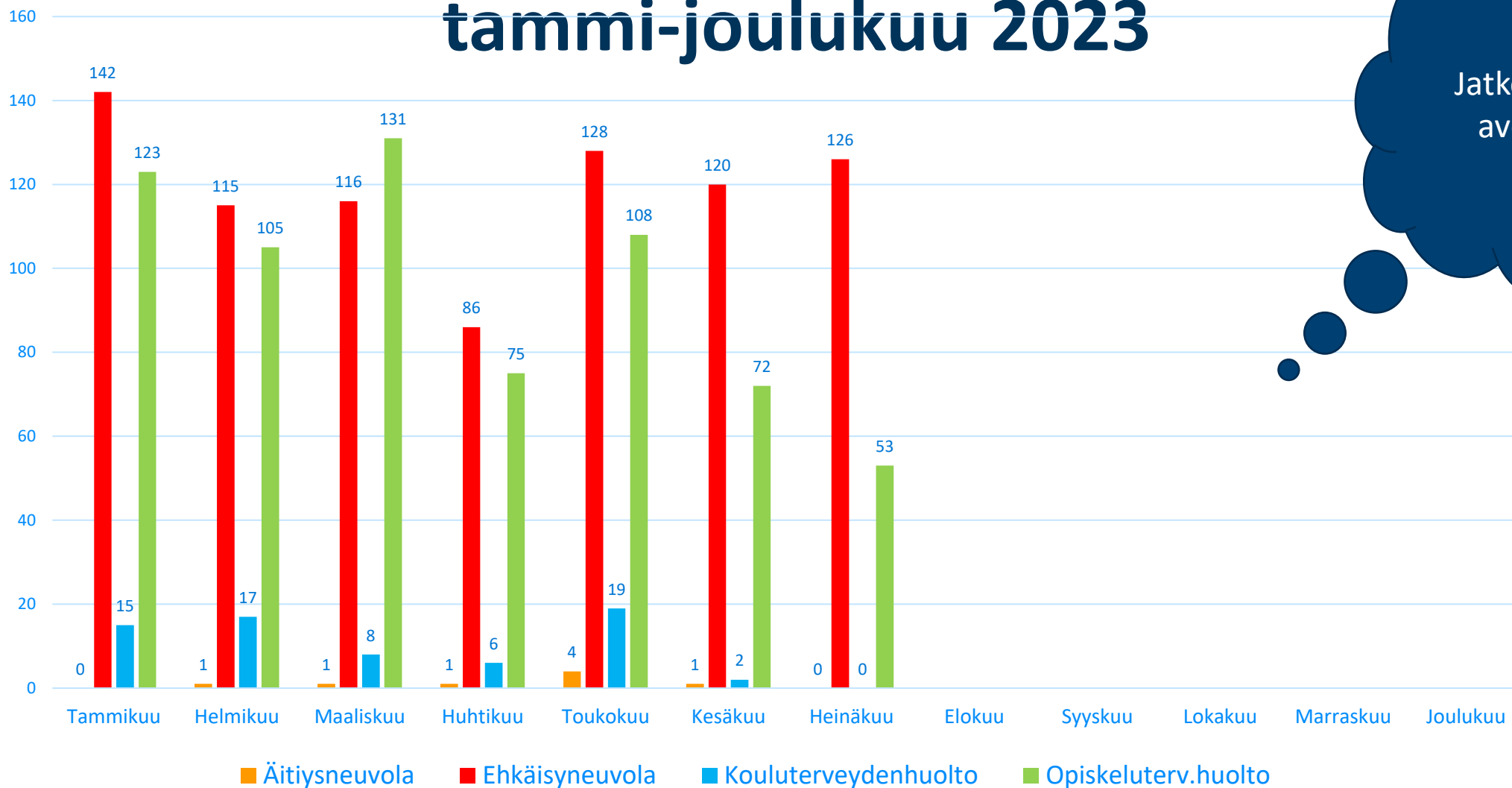
Tytöt 2-6 v.

- Nurmes 20 %
- Lieksa 18,6 %
- Juuka 22,2 %
- Liperi 17,7 %
- Outokumpu 18,6 %
- Heinävesi 15,2 %
- Polvijärvi 13,2 %
- Kontiolahti 14,1 %
- Joensuu 15,7 %
- Ilomantsi 12,8 %
- Tohmajärvi 5,2 %
- Rääkkylä 50 %
- Kitee 27,4 %

IPC-menetelmä käynnit tammi-joulukuu 2023

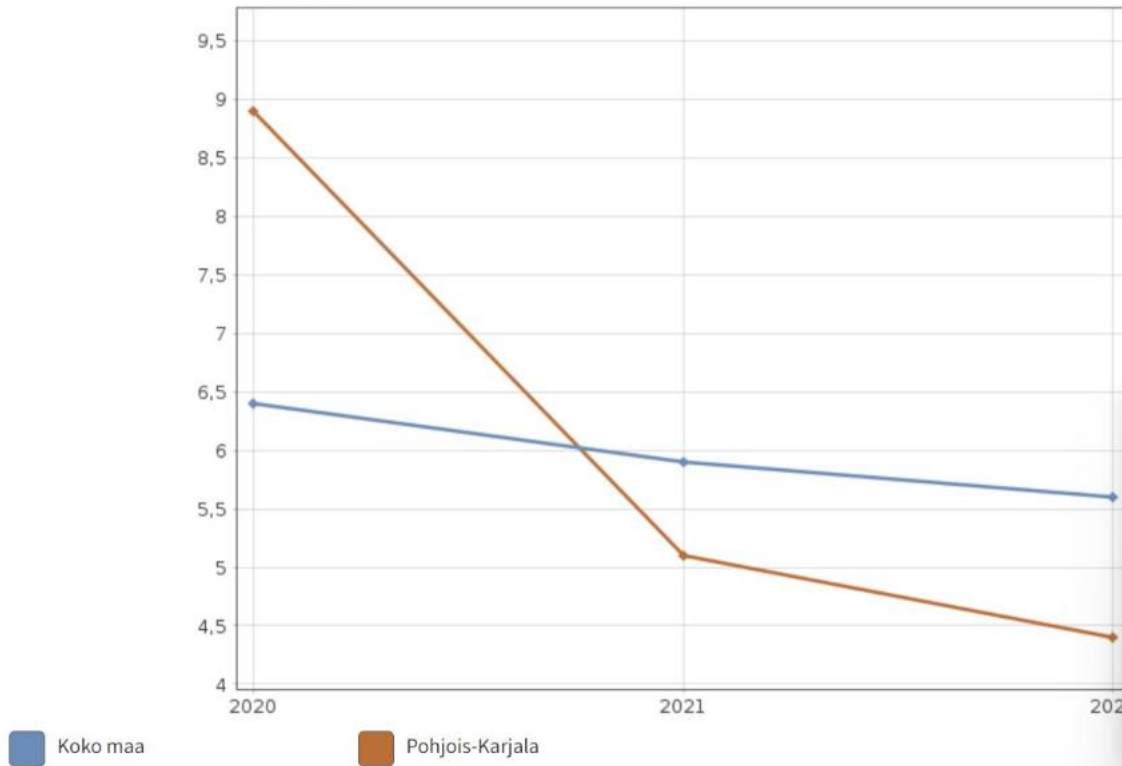
Maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille tammi-joulukuu 2023

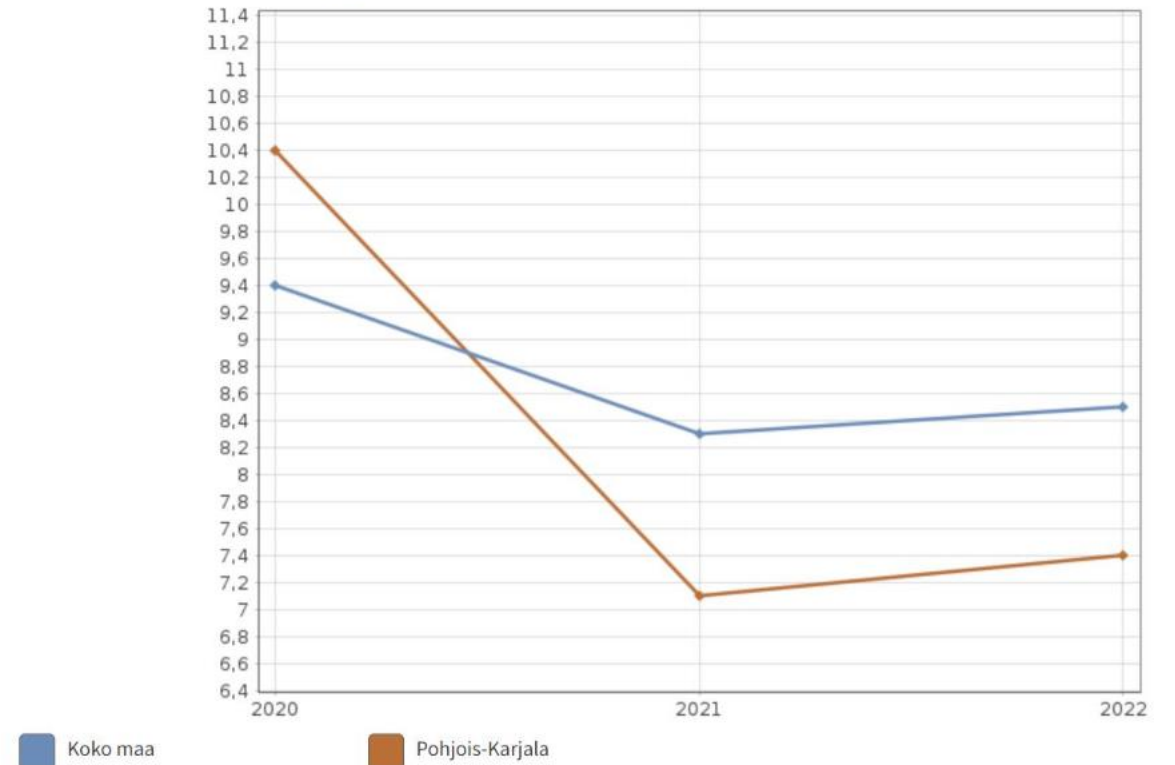
Jatko vielä
avoin...

Raskaudenkeskeytyslukujen kehitys (Sotkanet)

Raskaudenkeskeytykset alle 20-vuotiailla / 1 000 15 - 19-vuotiasta naista

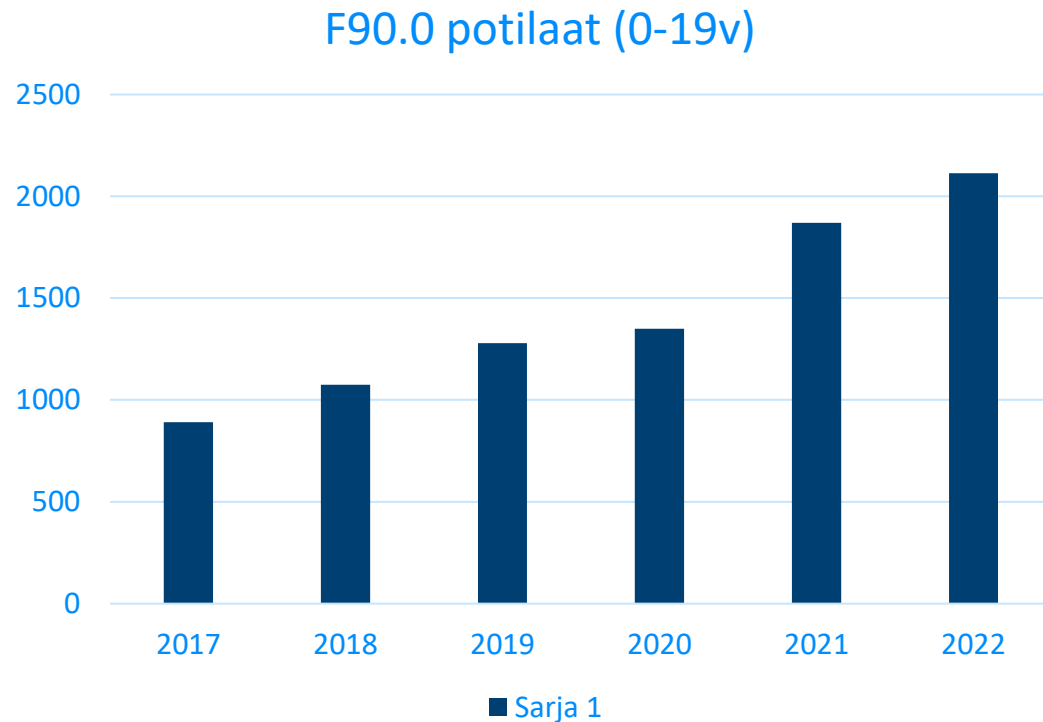

Raskaudenkeskeytykset alle 25-vuotiailla / 1 000 15 - 24-vuotiasta naista

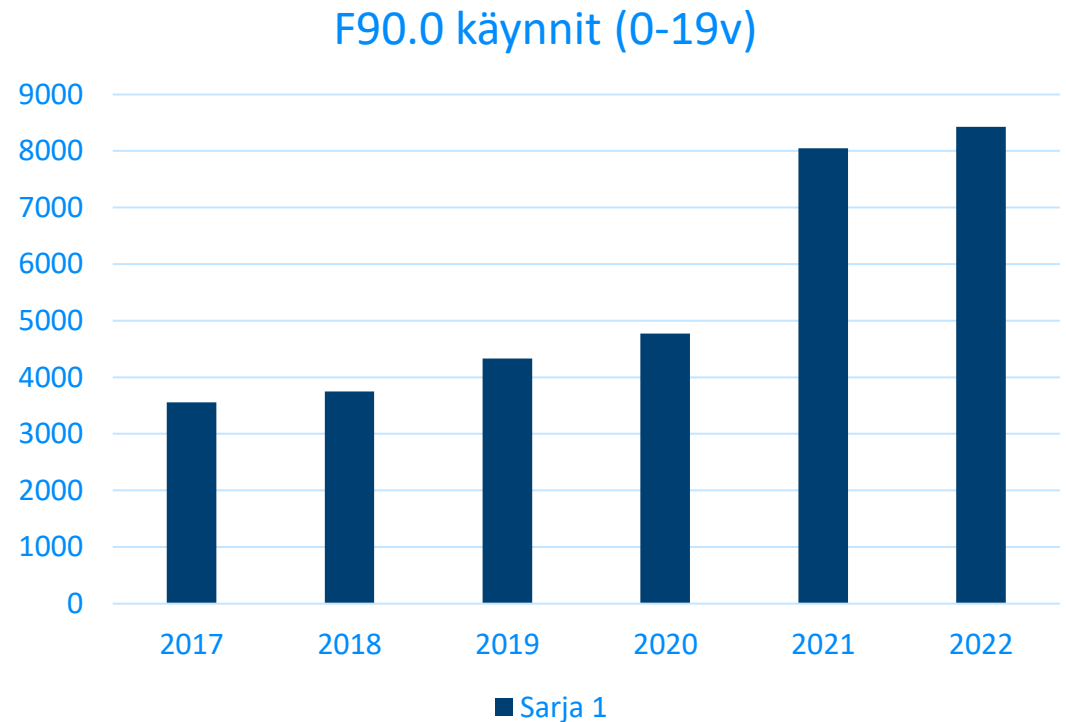

ADHD-diagnoosilla (F90.0) toteutuneet käynnit ja asiakasmäärät vuosina 2017-2022 Siun sotessa

F90.0 –diagnoosilla asioineet 0-19v potilaat (lkm) 2017-2022

F90.0 –diagnoosi käyttilastoinnissa, 0-19v (käyntien määrä), 2017-2022

ADHD -diagnoosi (F90.0): Potilas- ja käyntimäärät 2017-2022 (0-19v, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut)

Vuosi	Lkm F90.0, 0-19v	Käyntimäärä F90.0, 0-19v
2022	2113	8429
2021	1869	8050
2020	1350	4774
2019	1279	4333
2018	1074	3751
2017	891	3554

ADHD:n lääkehoidon yleisyydestä Pohjois-Karjalassa

6-17-vuotiaista **8,9%:lla** (n= 1802)
metyylifenidaattiostoja v. 2022 (KELA)

6-12v pojista **14.3%:lla** (n=811)
metyylifenidaattiostoja v. 2022, (KELA)

- Toisen linjan adhd-lääkityksen käyttö myös lisääntynyt

7,0%:lla 0-19-vuotiaista oli käynti Siun
soten terveydenhuollossa F90.0 –
diagnoosilla vuonna 2022

**Myös
ympäristötekijöillä,
kuten unella,
liikunnalla,
väkivaltakokemuksilla
on merkittävää
vaikutusta aivojen
muokkautumiseen ja
toimintaan!**

**Aivoterveysten tulisi olla
hyte-työn ytimessä!**

Liian lyhyt yöuni on yhteydessä ADHD-oireisiin

Lasten liian lyhyt yöuni ja unihäiriöt lisäävät impulsiivisuutta ja keskittymisvaikeuksia

> [Pediatrics. 2009 May;123\(5\):e857-64. doi: 10.1542/peds.2008-2164.](#)

Short sleep duration and behavioral symptoms of attention-deficit/hyperactivity disorder in healthy 7- to 8-year-old children

E Juulia Paavonen ¹, Katri Räikkönen, Jari Lahti, Niina Komsí, Kati Heinonen, Anu-Katriina Pesonen, Anna-Liisa Järvenpää, Timo Strandberg, Eero Kajantie, Tarja Porkka-Heiskanen

Tutkimus: Lapsen ruutuaika lisää keskittymisvaikeuksien ja ylivilkkauksen riskiä 5-vuotiailla

19.3.2021

JAMA Pediatrics | [Original Investigation](#) | **ADOLESCENT MENTAL HEALTH**

Screen Time at Age 1 Year and Communication and Problem-Solving Developmental Delay at 2 and 4 Years

Ippei Takahashi, MMSc; Taku Obara, PhD; Mami Ishikuro, PhD; Keiko Murakami, MPH, PhD; Fumihiko Ueno, PhD; Aoi Noda, PhD; Tomomi Onuma, BS; Genki Shinoda, MMSc; Tomoko Nishimura, PhD; Kenji J. Tsuchiya, MD, PhD; Shinichi Kuriyama, MD, PhD

Koululääkäripalveluita ei pystytä tuottamaan kattavasti. Lukuvuoden 2022-2023 toteuma-arvio kuntakohtaisesti

- Heinävesi: n. 80%
- Ilomantsi: n. 60%
- Joensuu: 50-60%
- Juuka: n. 40%
- Kitee: n. 80%
- Kontiolahti: n. 70%
- Lieksa: 60-70%
- Liperi: n. 90%
- Nurmes: 100%
- Outokumpu: n. 80%
- Polvijärvi: n. 50%
- Tohmajärvi: n. 50%
- Rääkkylän luku puuttuu – tarkistettava!

Lapsiperheiden yhteisasiakasohjauksen asiantuntijahoitajat

p. 013 330 2833

– *terveydenhuollon keskitetty konsultaatiopuhelinnumero ammattilaisille,
ma-pe klo 8-9 ja klo 13-14 (4.9.23 alkaen)*

Ohjaus ja
neuvonta /
maakunnan
palvelujen
tuntemus

- Keskitetty puhelinpalvelu ammattilaisille kiireettömissä tilanteissa (esim. monialaisen tuen tarve, psyykkinen vointi, nepsy-pulmat, koulunkäynnin haasteet).
- Yksi ”luukku”, yhden kontaktin periaate.
- 0-18v:lle sekä raskaana oleville.

Kokonais-
tilanteen
kartoitus ja
perhelähtöisen
verkostotyön
aktivointi

- Konsultaatiot, ohjaus ja arvioinnin tuki.
- Asiantuntijahoitajat voivat tulla verkostotyöhön / työpariksi Lapset Puheeksi -palvelumallin mukaisesti.

Lasten kuntoutuksessa vahvistettu ja kehitetty monialaista työryhmätyötä

- Siilaisen terveystasemalla toimii vuonna 2022 aloittanut monialainen työryhmä
 - Psykologi
 - Osa-aikainen lääkäriyöpanos
 - Kuntoutuksen erityisasiantuntija (sosiaalityöntekijä)
 - Kuntoutusohjaaja (tulevaisuuden sote-keskushankkeen rahoitus 10/2023 saakka)
- Neuropsykologisen kuntoutuksen prosessi
 - Jonot saatu hallintaan ostopalveluissa
 - Ryhmämuotoista LUKI-kuntoutusta myös omana palveluna
- Kuntoutukseen ohjautumisen prosessia päivitetään
 - Tavoitteena viiveetön, tarvittaessa monialainen kuntoutuksen käynnistyminen ja yhteistyön tiivistäminen varhaiskasvatuksen sekä neuvoloiden kanssa
 - (vrt. jonottaminen eri moneen eri kuntoutuspalveluun)
 - Paljon palveluita tarvitsevien perheiden yhteisasiakastyötä nivotaan kokonaisuuteen